

Л.М. Шевчук,

кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник

(Інститут педагогіки Національної академії педагогічних наук України)

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ УПРАВЛІНСЬКО-ЛІДЕРСЬКИХ ТА ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ ЗДІБНОСТЕЙ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Для сучасного стану економіки та суспільства України характерна необхідність суттєвих (а то й кардинальних) змін. Їх здійснення можливе завдяки покращенню ефективності системи управління, зростанню лідерства та підприємництва.

Підготовка харизматичних керівників, успішних лідерів та управлінців є складним, багатокомпонентним та довготривалим процесом. На нашу думку, розвиток управлінсько-лідерських та підприємницьких здібностей учнів доцільно здійснювати, починаючи з початкової школи.

Ключовими аспектами розроблення відповідної методики є сутність понять «управління», «лідерство», «підприємництво» (а також, відповідно – «керівник», «лідер», «підприємець») та «здібності».

Багатоаспектне поняття «управління» у довідкових виданнях трактують як функцію організованих (високоорганізованих) систем, «що забезпечує їх структурну цілісність, підтримання заданого режиму діяльності, реалізацію програми досягнення мети» [3, с. 657], «цілеспрямований вплив на певний об'єкт з метою його зміни в майбутньому» [1, с. 10]. Водночас, як зазначає Л. Калініна, управління є «специфічною формою накопичення та використання корисної інформації» [2, с. 21].

За визначеннями науковців (М. Альберта, І. Волкова, С. Гайдученка, Л. Даниленко, Р. Дентона, Л. Карамушки, М. Мескона, Г. Мінтцберга, Дж. Коттера, М. Мескона, Б. Паригіна, Н. Тічі, Л. Уманського, С. Чернова, Е. Шейна), лідерство є здатністю особистості впливати на іншу людину, групу, колектив; здійснювати організацію спільної діяльності групи; акумулювати настрої та регулювати стан спільноти; надавати іншим підтримку та спонукати їх до розвитку; бути підприємливим.

Підприємливість (за С. Брю, К. Макконеллом, В. Пилипенко, Г. Мінтцбергом) – це економічне лідерство, здатність продукувати і впроваджувати інновації, приймати ризиковані рішення.

На нашу думку, управлінсько-лідерські та підприємницькі здібності учнів – це складне комплексне утворення, що потребує розвитку, починаючи з молодшого шкільного віку. Зокрема, це стимулювання активності (з перспективою її переростання у проактивність), винахідливості, ініціативи, логічного мислення та творчих здібностей школярів. Відповідно до функцій управління доцільним є здатності учнів до здійснення цілепокладання, прогнозування, планування, організації, керівництва, координації навчальної діяльності, прийняття рішень, контролю та корекції результатів діяльності. Для створення команди, ефективного управління нею, важливим є розвиток уміння налагоджувати приязні стосунки, спілкуватися, працювати у команді. Окремим вагомим складником є формування умінь роботи із текстовою інформацією. Водночас, необхідним є виховання таких рис характеру та якостей особистості як самостійність, цілеспрямованість, сміливість, рішучість, наполегливість, старанність, відповідальність тощо.

Список використаних джерел

1. Охріменко А. Г. Основи менеджменту: навч. посіб. / А. Г. Охріменко. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 130 с.
2. Теоретико-прикладні аспекти управління закладами освіти: Науково-методичний посібник / Л.М. Калініна, Н.М. Островерхова, А.Ф. Остапенко. – К. : «Актуал. освіта», 2002. – 310 с.
3. Філософський енциклопедичний словник. / В. І. Шинкарук, Є. К. Бистрицький, М. О. Булатова ін. – К. : Абрис. – 742 с.
4. Шевчук Л.М. Управлінсько-лідерські та підприємницькі здібності школярів: основні аспекти / Л.М. Шевчук // Педагогічна освіта: теорія і практика : Збірник наукових праць / Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка; Інститут педагогіки НАПН України [гол. ред. Лабунець В.М.]. – Вип.22 (1-2017). – Ч.1. – Кам'янець-Подільський, 2017. – С. 258–263.